



Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu yhdeksäs jaosto)

5 päivänä lokakuuta 2020*

Kilpailu – Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt – Hallinnollinen menettely – Päätökset, joissa määrätään tarkastuksista – Asetuksen (EY) N:o 1/2003 20 artiklaa koskeva lainvastaisuusväite – Oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin – Perusteluvollisuus – Kotirauhan loukkaamattomuutta koskeva oikeus – Riittävän painavat aihetodisteet – Oikeasuhteisuus – Kumoamiskanne – Tarkastuksen kulusta esitetyt väitteet – Yksityiselämää koskevien tietojen luottamuksellisuuden suojaamisesta kieltäytyminen – Tutkimatta jättäminen

Asiassa T-255/17,

Les Mousquetaires, kotipaikka Pariisi (Ranska),

ITM Entreprises, kotipaikka Pariisi,

edustajinaan asianajajat N. Jalabert-Doury, B. Chemama ja K. Mebarek,

kantajina,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään B. Mongin, A. Dawes ja I. Rogalski, avustajanaan asianajaja F. Ninane,

vastaajana,

jota tukee

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään S. Boelaert, S. Petrova ja O. Segnana,

väliintulijana,

jossa on kyse SEUT 263 artiklaan perustuvasta kanteesta, jossa vaaditaan ensinnäkin, että unionin yleinen tuomioistuin kumoaa ensisijaisesti komission 21.2.2017 antaman päätöksen C(2017) 1361 final, jossa Les Mousquetaires ja kaikki suoraan tai välillisesti sen määräysvallassa olevat yhtiöt määrätään suostumaan tarkastukseen neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 20 artiklan 1 ja 4 kohdan nojalla (asia AT.40466 – Tute 1), ja komission 21.2.2017 antaman päätöksen C(2017) 1360 final, jossa Les Mousquetaires ja kaikki suoraan tai välillisesti sen määräysvallassa olevat yhtiöt määrätään suostumaan tarkastukseen neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 20 artiklan 1 ja 4 kohdan nojalla (asia AT.40467 – Tute 2), tai toissijaisesti komission 9.2.2017 antaman päätöksen C(2017) 1057 final, jossa Intermarché ja kaikki suoraan tai välillisesti sen määräysvallassa olevat yhtiöt määrätään suostumaan tarkastukseen neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 20 artiklan 1 ja 4 kohdan nojalla (asia AT.40466 – Tute 1), ja komission 9.2.2017 antaman päätöksen C(2017) 1061 final, jossa Intermarché ja kaikki suoraan tai

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

välillisesti sen määräysvallassa olevat yhtiöt määrätään suostumaan tarkastukseen neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 20 artiklan 1 ja 4 kohdan nojalla (asia AT.40467 – Tute 2), ja jossa vaaditaan toiseksi, että unionin yleinen tuomioistuin kumoaa päätöksen, jolla komissio päätti yhtäältä ottaa haltuunsa ja kopioida tiedonsiirto- ja tallennusvälineillä olevat tiedot, joihin sisältyi näiden välineiden käyttäjien yksityiselämää koskevia tietoja, ja toisaalta hylätä kantajien vaatimuksen näiden tietojen palauttamisesta,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (laajennettu yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja S. Gervasoni (esittelevä tuomari) sekä tuomarit L. Madise, R. da Silva Passos, K. Kowalik-Bańczyk ja C. Mac Eochaidh,

kirjaaja: hallintovirkamies M. Marescaux,

ottaen huomioon asian käsittelyn kirjallisessa vaiheessa ja 30.1.2020 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion¹

[– –]

III Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

- 12 Kantajat nostivat nyt käsiteltävänä olevan kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 28.4.2017 toimittamallaan kannekirjelmällä.
- 13 Euroopan unionin neuvosto esitti 28.7.2017 väliintulohakemuksen, jossa se pyysi saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen komission vaatimuksia. Unionin yleisen tuomioistuimen yhdeksännen jaoston puheenjohtaja hyväksyi tämän väliintulohakemuksen 22.9.2017 antamallaan määräyksellä. Neuvosto toimitti kirjelmänsä ja asianosaiset toimittivat kyseistä kirjelmää koskevat huomautuksensa asetuissa määräajoissa.
- 14 Kantajat vaativat kannekirjelmässään, että unionin yleinen tuomioistuin
 - määrää prosessinjohtotoimen, jolla komissio veloitetaan täsmentämään olettamat ja esittämään hallussaan olevat todisteet, joilla se perustelee 9.2.2017 ja 21.2.2017 antamiensa päätösten kohdetta ja tarkoitusta (jäljempänä riidanalaiset päätökset)
 - kumoaa 21.2.2017 annetut päätökset
 - toissijaisesti kumoaa 9.2.2017 annetut päätökset
 - kumoaa päätöksen, jolla komissio päätti yhtäältä ottaa haltuunsa ja kopioida sellaisissa tiedonsiirto- ja tallennusvälineissä olleet tiedot, joihin sisältyi näiden välineiden käyttäjien yksityiselämää koskevia tietoja, ja toisaalta hylätä kantajien vaatimuksen asianomaisten tietojen palauttamisesta ja
 - velvoittaa komission ja neuvoston korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

¹ Tästä tuomiosta on otettu tähän vain kohdat, joiden julkaisemista unionin yleinen tuomioistuin pitää aiheellisena.

- 15 Vastauksessaan kantajat täsmensivät 9.2.2017 annettuja päätöksiä koskevaa vaatimustaan siten, että ne vaativat ensisijaisesti, että nämä päätökset todetaan mitättömiksi, koska niitä ei ole annettu asianmukaisesti tiedoksi, ja toissijaisesti, että ne kumotaan.
- 16 Komissio vaatii neuvoston tukemana, että unionin yleinen tuomioistuin
- hylkää kanteen ja
 - velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

[– –]

IV Oikeudellinen arviointi

[– –]

A Tutkittavaksi ottaminen

1. Neljännän vaatimuksen tutkittavaksi ottaminen

- 30 On katsottava, että neljännellä vaatimuksella vaaditaan kumoamaan yhtäältä väitetty komission päätös ottaa haltuunsa ja kopioida kantajien eräiden työntekijöiden ja johtajien yksityiselämää koskevia tietoja ja toisaalta päätös hylätä kantajien vaatimus näiden tietojen palauttamisesta (ks. edellä 14 kohdan neljäs luetelmakohta).
- 31 Kun kannekirjelmää ja kantajan vastausta luetaan, tämän vaatimuksen ensimmäistä osaa voidaan tulkita siten, että siinä tarkoitetaan kyseessä olevien yksityisten tietojen luottamuksellisuuden suojaamisesta kieltäytymistä, ja tämä tulkinta vahvistetaan komission kirjelmässä.
- 32 Kun kyse on kantajien tätä kieltäytymistä koskevasta oikeussuojan tarpeesta, jonka komissio on kiistänyt, on syytä korostaa, että kun otetaan huomioon kaikille yrityksille kuuluva velvollisuus suojella palveluksessaan olevia henkilöitä ja heidän yksityiselämäänsä (ks. erityisesti velvollisuudesta suojella luonnollisten henkilöiden yksityiselämää henkilötietojen käsittelyssä, yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY (EYVL 1995, L 281, s. 31), joka on korvattu luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) (EUVL 2016, L 119, s. 1)), tarkastuksen kohteena oleva yritys voi pyytää komissiolta, ettei se ota haltuunsa yrityksen toimitiloista tiettyjä tietoja, joilla voitaisiin loukata sen työntekijöiden tai johtajien yksityiselämää, tai se voi vaatia komissiota palauttamaan nämä tiedot. Tällaisia vaatimuksia eivät tässä tilanteessa voi esittää pelkästään asianomaiset henkilöstön jäsenet, kuten komissio virheellisesti väittää. Samasta syystä voidaan katsoa, että kyseisellä yrityksellä on intressi riitauttaa unionin tuomioistuimissa se, että komissio on hylännyt sen vaatimukset.
- 33 Kun kyse on siitä, onko kieltäytyminen suojaamasta kyseessä olevien yksityisten tietojen luottamuksellisuutta kannekelpoinen toimi, on syytä muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 263 artiklassa tarkoitettuja, kumoamiskanteen kohteeksi kelpaavia toimia ovat sellaiset toimenpiteet, joilla on sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kantajan etuihin muuttaen tämän oikeusasemaa selvästi. Lähtökohtaisesti menettelyn kuluessa tehdyt toimenpiteet, joilla

valmistellaan lopullista päätöstä, eivät ole kannekelpoisia toimia (ks. vastaavasti tuomio 11.11.1981, IBM v. komissio, 60/81, EU:C:1981:264, 9 ja 10 kohta ja tuomio 14.11.2012, Nexans France ja Nexans v. komissio, T-135/09, EU:T:2012:596, 115 ja 116 kohta).

- 34 Kun kyse on erityisesti komission tekemistä tarkastuksista ja yleisemmin menettelyistä kilpailuoikeuden alalla, olosuhteiden, joissa tarkastukset tehtiin, laillisuutta voidaan pääsääntöisesti tutkia sellaisen kumoamiskanteen yhteydessä, joka on tarvittaessa nostettu komission kyseisen säännöksen nojalla tekemästä lopullisesta päätöksestä (ks. tuomio 14.11.2012, Nexans France ja Nexans v. komissio, T-135/09, EU:T:2012:596, 132 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 35 Oikeuskäytännöstä ilmenee kuitenkin, että myös valmistelun kuluessa toteutetut toimet, jotka muodostavat itsessään lopullisen päätepisteen erityiselle menettelylle, joka on eri kuin se, jonka päätteeksi komissio tekee pääasiaa koskevan päätöksen, ja joilla on sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kantajan etuihin muuttaen tämän oikeusasemaa selvästi, ovat kannekelpoisia toimia (tuomio 11.11.1981, IBM v. komissio, 60/81, EU:C:1981:264, 10 ja 11 kohta ja tuomio 14.11.2012, Nexans France ja Nexans v. komissio, T-135/09, EU:T:2012:596, 116 kohta).
- 36 Menettelyistä kilpailuoikeuden alalla on katsottu, että komission päätös, jolla se hylkäsi hakemuksen tietyn asiakirjan suojaamisesta asianajajan ja asiakkaan välisen yhteydenpidon luottamuksellisuuden perusteella, päätti erityisen menettelyn, joka on eri kuin se, jonka päätteeksi komissio tekee päätöksen kilpailusääntöjen rikkomisesta, ja oli näin ollen kumoamiskanteen kohteeksi kelpaava toimi (ks. tuomio 17.9.2007, Akzo Nobel Chemicals ja Akcros Chemicals v. komissio, T-125/03 ja T-253/03, EU:T:2007:287, 46, 48 ja 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 37 Vaikka unionin tuomioistuimet eivät ole tähän mennessä ottaneet tällaista kannetta tutkittavaksi, voidaan katsoa, että unionin yleinen tuomioistuin on hyväksynyt sen mahdollisuuden, että tarkastettu yritys voi nostaa kanteen samoin edellytyksin päätöksestä, jolla hylätään vaatimus sen henkilöstön jäsenten yksityiselämän suojaamisesta. Unionin yleinen tuomioistuin on näet muistuttanut 17.9.2007 annetusta tuomiosta Akzo Nobel Chemicals ja Akcros Chemicals v. komissio (T-125/03 ja T-253/03, EU:T:2007:287) ja siinä mainitusta oikeuskäytännöstä ja maininnut kanteen nostamisen mahdollisuuden ”pätöksestä, jolla hylätään vaatimus – – [yksityiselämän] suojaamisesta”, mutta todennut sitten, ettei kyseisessä käsiteltävässä asiassa ollut annettu tällaista päätöstä. Näin tehdessään se on perustanut kantansa siihen, että kantajat eivät olleet kyseessä olevien tietojen kopioimista koskevaa päätöstä tehtäessä vedonneet siihen, että niille kuuluvat asiakirjat saavat vastaavaa suojaa kuin asianajajan ja asiakkaan välisen yhteydenpidon luottamuksellisuudelle on annettu, eivätkä yksilöineet kyseessä olevia asiakirjoja tai niiden osia (tuomio 14.11.2012, Nexans France ja Nexans v. komissio, T-135/09, EU:T:2012:596, 129 ja 130 kohta).
- 38 Kantajat väittävät nyt käsiteltävässä asiassa nimenomaan, että niiden kannekirjelmän neljännen vaatimuksen ensimmäisessä osassa tarkoitettu kieltäytyminen voidaan rinnastaa kieltäytymiseen, jota on pidetty kannekelpoisena toimenä tässä oikeuskäytännössä.
- 39 Voidaan tosin katsoa, että kun yritys tarkastuksen kuluessa vetoaa työntekijöidensä tai johtajiensa yksityiselämän kunnioittamista koskevaan oikeuteen vastustaakseen tietoteknisten laitteiden tai tiedonsiirtovälineiden haltuun ottamista ja niihin sisältyvien tietojen kopioimista, päätöksellä, jolla komissio hylkää tämän vaatimuksen, on kyseiseen yritykseen kohdistuvia oikeusvaikutuksia, jotka muuttavat sen oikeusasemaa selvästi (ks. edellä 37 kohta). Kyseinen päätös vaikuttaa nimittäin edellytyksiin, joilla yritys varmistaa palveluksessaan olevien henkilöiden ja heidän yksityiselämänsä suojan. Siltä evätään tällaisella päätöksellä myös oikeus siihen, että tarkastus rajataan koskemaan ”liikeasiakirjoja”, mitä edellytetään sekä asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 2 kohdan b alakohdassa että oikeuskäytännössä (ks. tuomio 6.9.2013, Deutsche Bahn ym. v. komissio, T-289/11, T-290/11 ja T-521/11, EU:T:2013:404, 80 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 40 Tässä yhteydessä on todettava, että 17.9.2007 annetun tuomion Akzo Nobel Chemicals ja Akcros Chemicals v. komissio (T-125/03 ja T-253/03, EU:T:2007:287) 51 ja 52 kohdassa katsottiin, että siinä tapauksessa, että komissiolle oli ennen tiettyjen asiakirjojen kopiointia koskevien toimien toteuttamista esitetty unionin oikeudessa säädetyn oikeuden mukaista suojaa koskeva vaatimus, hiljainen hylkäyspäätös oli konkretisoitunut aineellisesti silloin, kun nämä asiakirjat kopioitiin ja liitettiin muuhun kopioituun asiakirja-aineistoon.
- 41 Kantajat eivät ole kuitenkaan väittäneet nyt käsiteltävässä asiassa ennen riidanalaisten toimien toteuttamista, että komission haltuunsa ottamaa aineistoa ja kopioimia tietoja olisi suojattava kantajien työntekijöiden tai johtajien yksityiselämän kunnioittamista koskevan oikeuden nojalla. Kantajat ovat vedonneet siihen, että kyseisiä tietoja on suojattava niiden työntekijöiden tai johtajien yksityiselämän kunnioittamisen nojalla, vasta näiden tietojen kopioinnin ja tällaisia tietoja mahdollisesti sisältäneen aineiston palauttamisen jälkeen eli 24.2.2017 ja sittemmin 13.4.2017.
- 42 Tässä yhteydessä voidaan todeta, että tehokasta oikeussuojaa koskevaa oikeutta ei loukata sillä, että tarkastuspäätöksen kohteena olevan yrityksen edellytetään toteuttavan tiettyjä toimenpiteitä turvataksaan oikeutensa ja mahdollisuutensa käyttää oikeussuojakeinoja, joilla voidaan varmistaa niiden noudattaminen, ja erityisesti toimenpiteen, jolla se esittää suojaa koskevia vaatimuksia komissiolle (ks. edellä 36, 37 ja 40 kohta). Näin on sitäkin suuremmalla syyllä siksi, että komission on annettava ennen jäljennösten ottamista yritykselle lyhyt määräaika neuvonpitoon asianajajiensa kanssa, jotta se voi tarvittaessa esittää tällaisia vaatimuksia (ks. vastaavasti tuomio 6.9.2013, Deutsche Bahn ym. v. komissio, T-289/11, T-290/11 ja T-521/11, EU:T:2013:404, 89 kohta).
- 43 Tästä seuraa, että kun komissio otti haltuunsa nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan aineiston ja kopioi sen sisältämät tiedot, se ei voinut tehdä päätöstä, jolla se olisi hylännyt kantajien vaatimuksen tällaisesta suojasta.
- 44 Nyt käsiteltävä asia eroaa näin ollen asiasta, joka johti 17.9.2007 annettuun tuomioon Akzo Nobel Chemicals ja Akcros Chemicals v. komissio (T-125/03 ja T-253/03, EU:T:2007:287). Koska kantajat eivät ole esittäneet suojaa koskevaa vaatimusta etukäteen, kyseessä olevan aineiston haltuun ottaminen ja aineistoon sisältyneiden tietojen kopioiminen eivät ole voineet merkitä sellaisen päätöksen antamista, josta voitaisiin nostaa kanne ja jolla komissio olisi edes implisiittisesti hylännyt tällaisen suojaa koskevan vaatimuksen (ks. vastaavasti tuomio 14.11.2012, Nexans France ja Nexans v. komissio, T-135/09, EU:T:2012:596, 120–125 kohta).
- 45 Kantajat eivät siis voi tämän kanteen nostamispäivänä väittää nyt käsiteltävän asian olosuhteissa, että komissio olisi toteuttanut tarkastuksen kuluessa nimenomaisesti tai implisiittisesti toimen, jolla on sellaisia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa niiden etuihin muuttaen niiden oikeusasemaa selvästi.
- 46 Lisäksi voidaan todeta, että näin olisi myös siinä tapauksessa, että neljännen vaatimuksen ensimmäistä osaa olisi tulkittava siten, että sillä tarkoitettaisiin vain komission päätöstä ottaa haltuunsa ja kopioida kantajien tiettyjen työntekijöiden ja johtajien yksityiselämään kuuluvia tietoja. Kuten edellä 44 kohdasta ilmenee, koska kantajat eivät ole esittäneet suojaa koskevaa vaatimusta etukäteen, riidanalaisen tarkastuksen aikana toteutetut aineelliset haltuunotto- ja kopiointitoimet eivät sellaisinaan ole voineet johtaa nyt käsiteltävässä asiassa toimiin, joista voitaisiin nostaa kanne.
- 47 Kun kyse on neljännen vaatimuksen toisesta osasta, joka koskee sitä, että kyseessä olevien yksityisten tietojen palauttamista koskeva vaatimus on väitetysti hylätty, on syytä todeta, että tätä palauttamisvaatimusta – oli se esitetty kantajien kirjelmässään esittämällä tavalla 24.2.2017 tai 13.4.2017, kuten istunnossa mainittiin – ei ollut muotoiltu riittävän täsmällisesti, jotta komissio olisi voinut ottaa siihen tehokkaasti kantaa, joten kantajat eivät olleet saaneet tämän kanteen nostamispäivänä, johon nähden kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä on arvioitava (ks. vastaavasti tuomio 3.12.2014, Castelnou Energía v. komissio, T-57/11, EU:T:2014:1021, 34 kohta ja tuomio 22.6.2016, Whirlpool Europe v. komissio, T-118/13, EU:T:2016:365, 49 kohta), komissiolta

vastausta, joka voisi olla kannekelpoinen toimi. Kantajat olivat näet maininneet vain ”useita asiakirjoja, jotka vaikuttavat haitallisesti niiden laatijoiden yksityiselämään”, ja viitanneet yleisesti siihen, että kyse on ”henkilökohtaisista viesteistä, osoitteistoista, puheluista jne.”, ja myöntäneet 13.4.2017 esittämässään vaatimuksessa ”analysoivansa parhaillaan useita komission virkamiesten kopioimia asiakirjoja” määrittääkseen henkilöt, joita tämä loukkaus on koskenut.

48 Neljännen vaatimuksen molemmat osat on näin ollen jätettävä tutkimatta.

[– –]

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (laajennettu yhdeksäs jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Kumotaan komission 9.2.2017 antaman päätöksen C(2017) 1057 final 1 artiklan b) kohta, jossa Intermarché ja kaikki suoraan tai välillisesti sen määräysvallassa olevat yhtiöt määrätään suostumaan tarkastukseen neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 20 artiklan 1 ja 4 kohdan nojalla (asia AT.40466 – Tute 1), sekä komission 21.2.2017 antaman päätöksen C(2017) 1361 final 1 artiklan b) kohta, jossa Les Mousquetaires ja kaikki suoraan tai välillisesti sen määräysvallassa olevat yhtiöt määrätään suostumaan tarkastukseen neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 20 artiklan 1 ja 4 kohdan nojalla (asia AT.40466 – Tute 1).**
- 2) **Kanne hylätään muilta osin.**
- 3) **Les Mousquetaires ja ITM Entreprises, Euroopan komissio ja Euroopan unionin neuvosto vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Gervasoni

Madise

da Silva Passos

Kowalik-Bańczyk

Mac Eochaidh

Julistettiin Luxemburgissa 5 päivänä lokakuuta 2020.

Allekirjoitukset